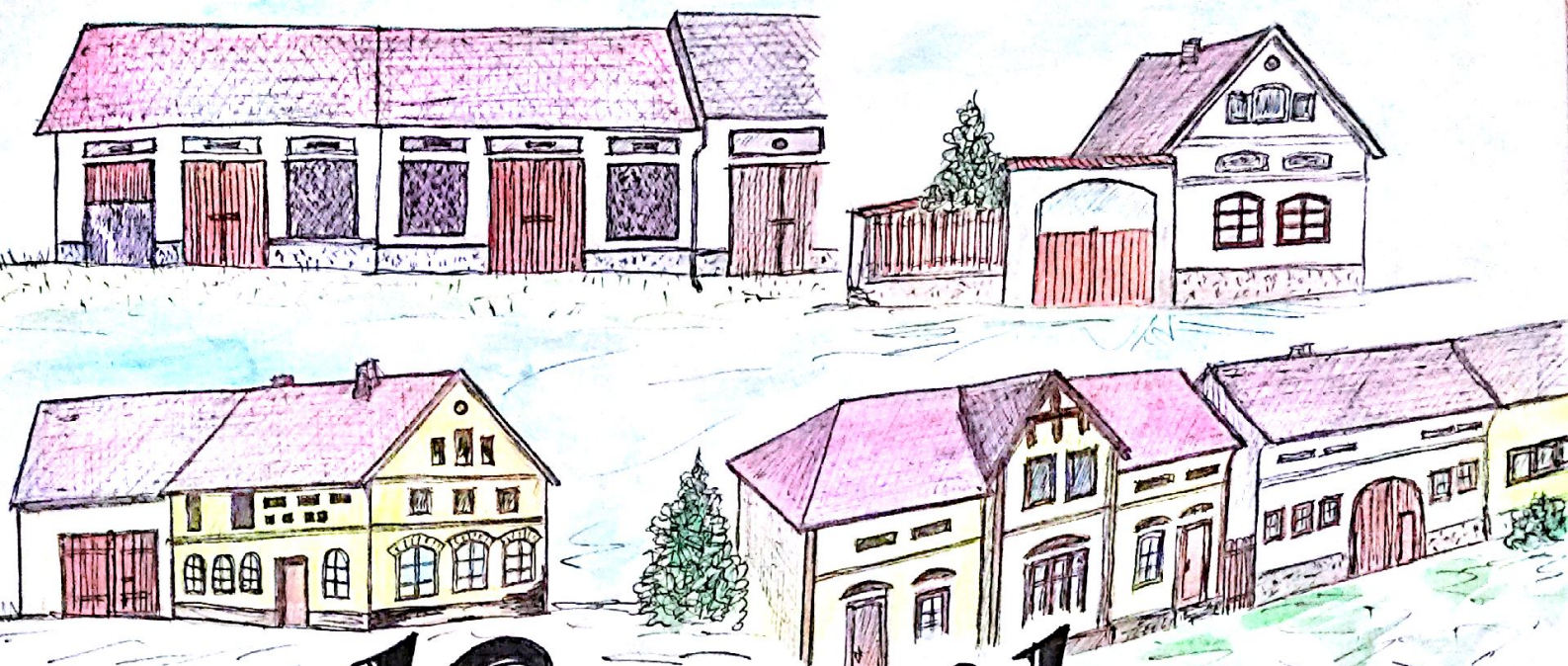

KRONIKA LISOV

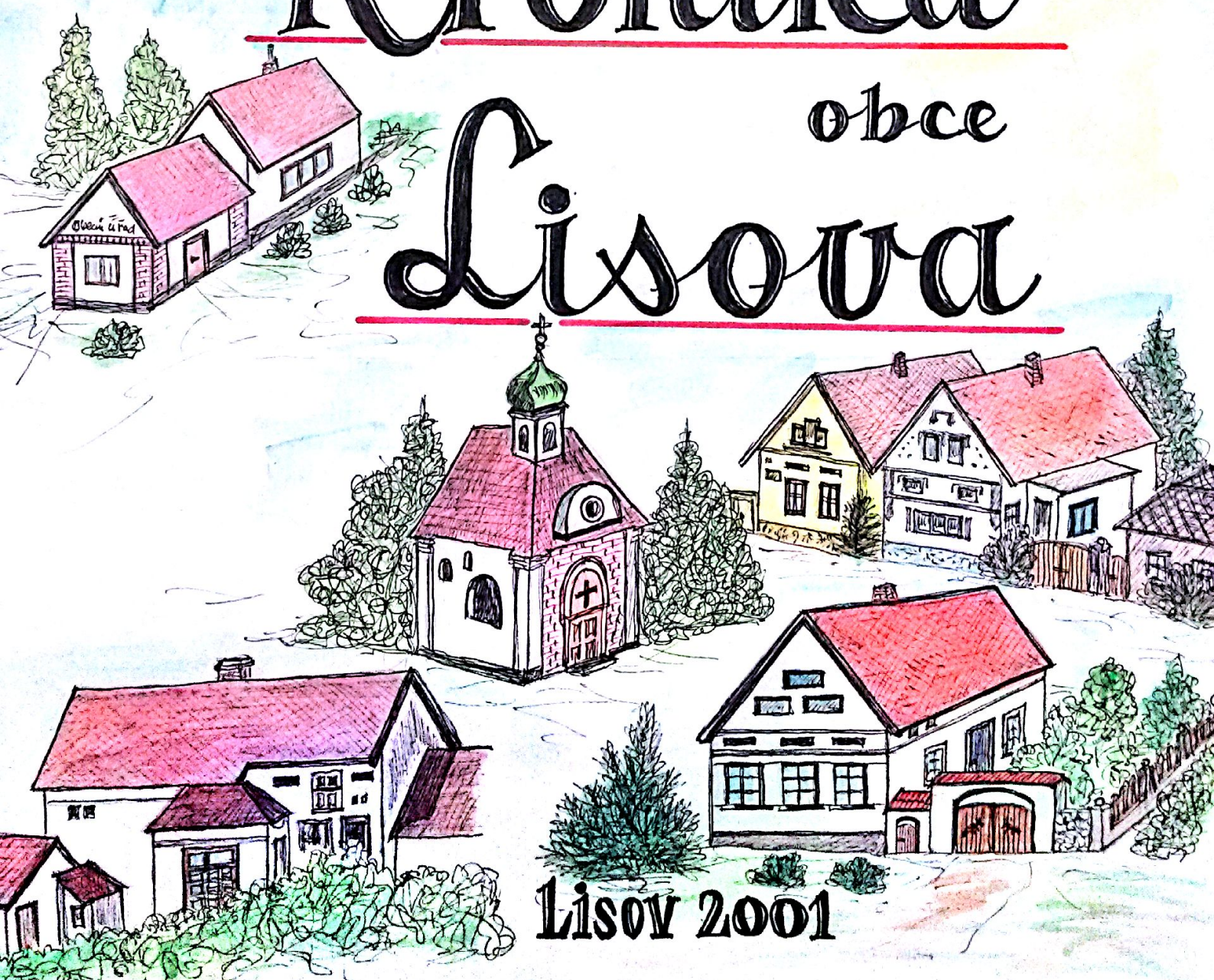

Kronika

obce

Lisová

LISOV 2001

Skončilo dvacáté století.

Století nebývalého vědeckotechnického rozvoje ve všech oborech lidské činnosti. Století vzniku nových evropských států včetně Československa. Století, ve kterém vznikl a zanikl největší stát světa, Sovětský svaz. Století využívání atomové energie. Století, ve kterém začalo dobývání kosmu a kdy první člověk, americký kosmonaut Niel Armstrong stanul na Měsíci. Doba, ve které chirurg Christian Barnard transplantoval člověku srdce dárce.

Skončilo dvacáté století.

Století zkázy Titaniku, století dvou krutých světových válek a desítek válek lokálních. Doba, ve které byly svrženy první atomové pumy na japonská města Nagasaki a Hirošimu. Skončilo století, v jehož závěru bylo plno drog, terorizmu a násilí.

Prvním lednem L.P. 2001 vstoupilo lidstvo planety Země do jednadvacátého století a třetího tisíciletí. V této době začínám psát novou lisovskou kroniku.

Kronikář.

Ceský lid měl vždy zálibu v poznávání bohaté minulosti svého národa. Silně se tato touha projevovala zejména v pohusitské době, kdy česká historie lidoví a vynálezem knihtisku se šíří v lidových vrstvách ještě rychleji. I v dalších stoletích můžeme pozorovat období zvýšeného zájmu obyvatel o českou historii, např. v době národního obrození.

V českých zemích silná letopisecká a kronikařská tradice zachytila mnoho skutečností, o nichž se jiné zprávy nedochovaly. Kroniky představují i dnes důležitý prostředek poznání minulosti a jejich prostřednictvím také my zanecháváme zachycenu naši současnost pro budoucí generace.

PhDr. Jaroslav Douša
ředitel Archivu města Plzně

Zákonem č. 80 ze dne 30. ledna 1920 o Pamětních knihách obecních se ukládala obecním úřadům povinnost založit a psát obecní kroniky.

První lisovskou kroniku psali Němci Josef Woller z čp. 7 a starosta obce Josef Niedermeier z čp. 5. Rozhodlo o tom zastupitelstvo obce dne 30. prosince 1923. Kronika se nedochovala.

Snad z této kroniky čerpali pokračovatelé, autoři druhé kroniky. Ta je psána od r. 1930 a její originál je uložen ve Státním okresním archivu v Blovicích.

Třetí a první českou psanou kroniku psal v letech 1994-2000 kronikař František Kůs.

Shodou náhod začíná čtvrtá lisovská kronika vstupem do třetího tisíciletí, dnem 1. ledna 2001.

T

uto lisovskou kroniku založil a počal psát 1.1.2001 lisovský chatař František Kůs, narozený 4. října 1929. Nedílnou součástí lisovské obecní kroniky jsou Dokumentační přílohy ke kronice, ve které jsou podchyceny grafické i fotomateriály, které doplňují písemně zápisy, uvedené v této kronice.

S

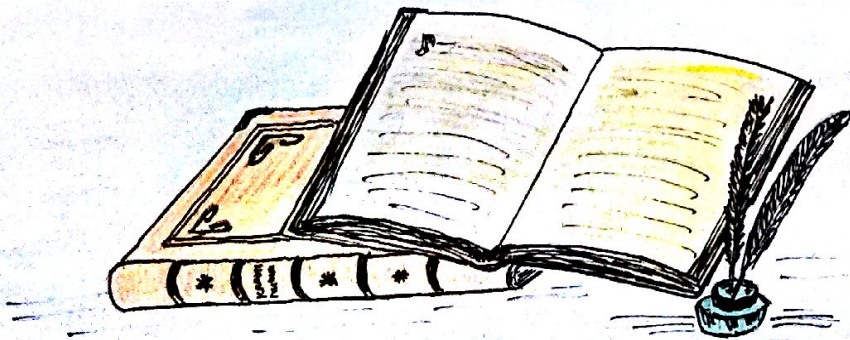
libuji, že budu funkci kronikáře obce Lisov vykonávat svědomitě a poctivě. Dle možností budu psát zápisy objektivně, ne- straně a živě. Mou snahou bude věrně zachycení událostí tak, aby budoucí generace dostala věrný obraz o životě v naší obci.

[Signature]

J

ako starosta obce prohlašuji a slibuji, že tuto obecní kroniku, její Dokumentační přílohu, jakož i jiné materiály týkající se obce Lisov budu opatrovat a ochraňovat.

Slibuji, že v případě mého odchodu z funkce předám tyto mate- riály svému nástupci s tím, aby i on je chránil pro příští generace.

Kolářský

V srdci Evropy, v místech kde dnes žijeme, žili lidé od nepaměti. Lovili tu neandrtálci, cromagnonci, od neolitu byly naše kraje osídleny prakticky nepřetržitě. Kolem roku 500 přišli Slované. Putovali od východu na západ, na mnohých místech se v Čechách setkali ještě se zbytky germánského obyvatelstva.

Příchod Čechovy družiny musíme představovat nikoli jako mohutný nástup slovanského živlu, nikoli jako příchod tisícíhlavých zástupů, nýbrž jako nenápadný posun malých kolektivů, snad spřízněných rodin. Na naše území přišly kmeny Čechů, z nichž vzešli a později vládli Přemyslovci.

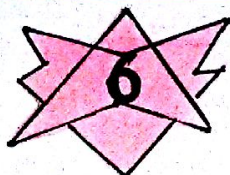

Po zabydlení ve středu Čech postupovali Slované dále podél velkých řek. V 9. století přišli na Stodsko a založili zde, v dnešním Hradci u Stoda, hradiště. Tuto dobu označujeme jako střední dobu hradištní.

Slované budovali svá sídla velmi pěkně opevněná. Obvod hradiště tvořila palisáda, hradba ze zašpičatělých kůlů, zakloněných proti případnému útočníkovi. Zpravidla na vrcholu hradiště byla akropole kde sídlil náčelník. Staří Slované byli zemědělci a pastevci. Pěstovali obiloviny a len. Uctívali stromy, studánky a jiné objekty ve volné přírodě.

Lidé se množili a v průběhu 12. století již hradiště nestačilo pojmout všechny své obyvatele. Ti začali žít mimo hradiště, event. začali hledat jiná místa k usazení. Lidé začali postupovat lesem podél potoka do míst, která byla vhodná pro život. Stanuli v místech, kde později vznikl vladycký statek.

To místo dostalo název Lisov.

Ma sklonku 12. století zasáhla české země vlna hospodářského rozmachu. Stoupal počet obyvatelstva, nápadný zvláště po roce 1200. Orná půda nestačila uživit všechny, bylo zapotřebí získat půdu novou. Proto byla obdělávána dosud ladem ležící půda, káceny hvozdy a zakládány nové osady.

Takovým způsobem vznikla i bezejmenná ves, která později dostala jméno Lisov. Název obce vznikl přivlastňovací příponou - ov, ův z osobních jmen Lis nebo Lisa, kterážto jména ve staroslovanštině představovala lišku.

První písemně doloženou zprávu o existenci obce máme z roku 1243. Tehdy Otto, probošt kapituly mělnické prodal Vrabinu /les u Stoda/ chotěšovskému klášteru a jako svědky prodeje uvádí listina Předvoje a Lubka z Lisova. Tímto prvním písemným dokladem, který byl uložen v Královské vídeňské knihovně /dnes je ve Státním archivu Praha/ je doložena existence Lisova a rok 1243 je označován jako doba vzniku naší obce.

Lisov patřil českému králi. Do roku 1253 Václavu I., od roku 1253 do roku 1278 Přemyslu Otakaru II. Roku 1271 potvrzuje král Přemysl Otakar II darování vsí, které ve prospěch chotěšovského kláštera provedl Vitko ze Stanceva. Mezi darovanými vesnicemi je uveden i Lisov.

V 13. století, kdy české země skýtalý jistou míru blahobytu, začali se usazovat v odlehlých hvozdech i kolonisté z cizích zemí, zvláště z Bavorska a Saska.

Roku 1352 vznikla při chotěšovském klášteřu fara, proto museli lisovští poddaní odvádět cířkvi desátek, což byla desetina ze sklizně obilovin nebo jiných výpěstků. Toto je doloženo i v roce 1367. Odvádění desátku skončilo v Čechách r. 1848. Roku 1410 je připomínán nejnižší šlechtic, a to Oldřich, panoš z rodu Špaňovských z Lisova.

Roku 1421 zastavuje král Zikmund Lucemburský ves Lisov z probošřství chotěšovského Žofce, vdově po Rackovi z Janovic. 5. března 1431 potvrzuje majitel Hřádku Sviňomazského, že ves Lisov odváděla chotěšovskému klášteřu v letech 1421-1431 poplatky, které tento nyní vrací. Majiteli Hřádku byli Sulkové, z nichž Sulek /1389-1415/ byl chotěš. probošřtem.

K zámku a panství Horšovský Týn patřila ves Lisov od roku 1587 až do doby pobělohorské. V té době byl majitelem Horšovského Týna Vilém starší Popel Lobkowitz, který vlastnil 51 obcí, mezi nimi i Lisov.

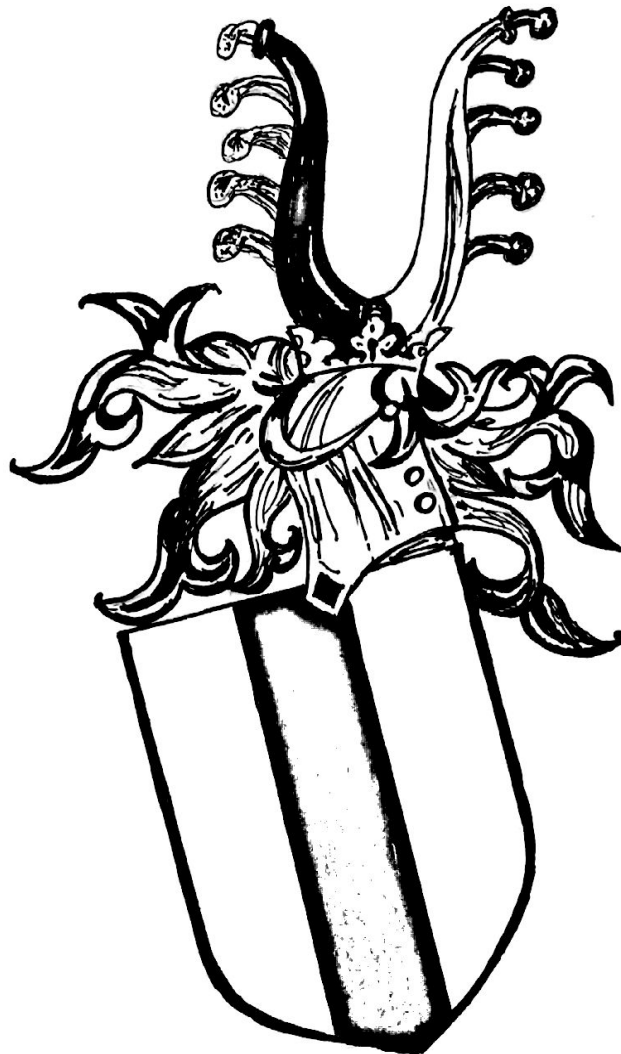
Třicetiletá válka /1618-1648/ krutě sužovala Čechy. Několikrát se po všech krajích přehnalý válečné události, často bylo postihováno Plzeňsko. Počet obyvatelstva klesl o čtvrtinu až

polovinu. Mnohé obce zanikly. Po Bílé Hoře povolaly do vylidněných oblastí kolonisty, což byl podnět ke germanizaci.

Po třicetileté válce začíná velmi silná německá kolonizační vlna selská - národnostní hranice se posunuje hluboko do vnitrozemí. Splývá např. s hranicemi chotěšovského panství a přibližuje se až k Plzni.

Roku 1848 byla v Českém království císařským patentem císaře Ferdinanda V. Habsburského zrušena robota a roku 1854 je prvně doloženo, že Lisov je svobodnou vesnicí.

Erb Špaňovských z Lisova

STARÝ LISOV

Ještě před koncem 19. století se od Hradce do Lisova přicházelo po cestě, vedoucí podél Touškovského potoka a dnes zatopeného lomu k osadě Červený Mlýn. Později se pro ni vžil název Stará cesta.

Lom tehdy nebyl ještě v provozu, těžít se v něm začalo později. Rovněž dnešní cesta neexistovala, byla tu jen málo používaná pěšina. Stará cesta se za lomem stáčela a stoupala k Červenému Mlýnu. Na počátku stoupání postavil roku 1901 lisovský sedlák Johann Qotschy kamenný křížek. Jistě se tu udála nějaká významná událost a křížek ji měl připomínat.

Mlýn, který byl zván červený a který dal této části Lisova jméno, nepamatuje už nikdo. Musel zaniknout dlouho před koncem století. Byl to mlýn starý a nevelký. Tereziánský katastr český z roku 1748 jej připomíná jako mlýn o jednom kole na stále vodě. Proč dostal přívlastek červený se můžeme jen dohadovat. Pravděpodobně proto, že jeho došková krytina byla v průběhu let vyměněna za pálenou taškovou krytinu červené barvy.

Vímte, kde mlýn stával. Ještě dnes je znát náhon vedoucí k mlýnu, pomalu však zarůstá a brzy na věky zmizí. Mlýn tu stál téměř osamocen, okolní domy byly postaveny později.

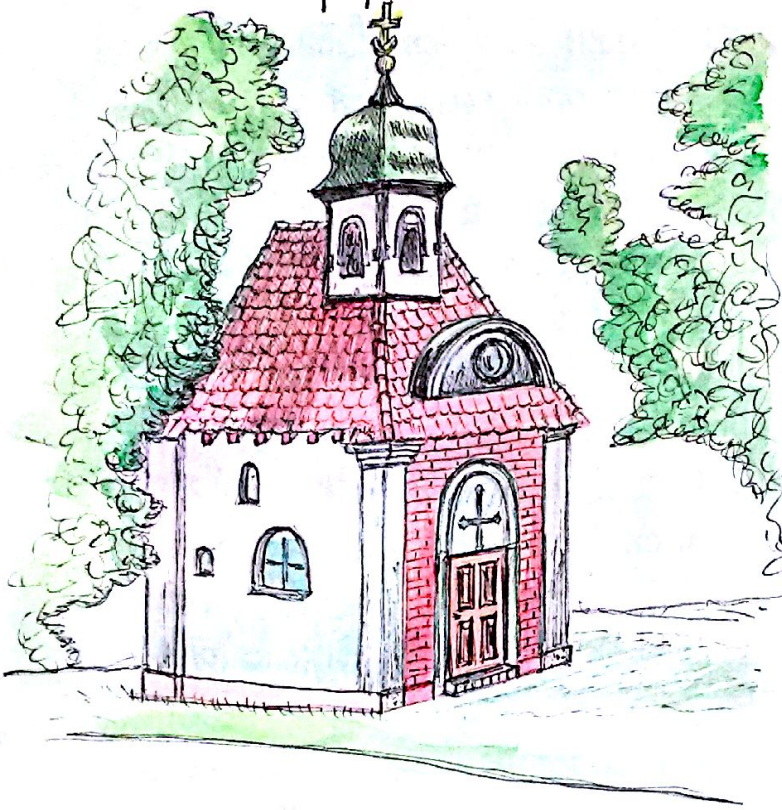
Uzká kamenitá cesta nás zavedla do středu obce, na návěs. Návěs zhruba obdélníkového půdorysu nebyla uhlopříčně protnuta, jako je tomu nyní. Cesta vedla podél domů na jižní straně návěsi, aby se poté stáčela a stoupala k pískovišti. Dál vedla do polí. Lisov byl

převážně obcí sedláků, byli tu však i drobní zemědělci.

První, co na návsi upoutalo pozornost, byla dost velká dřevěná kovárna. Vedle ní bylo pro potřebu kováře uloženo palivové dříví. Kovárna nebyla moc udržovaná, byla téměř na spadnutí. V roce 1913 vyhořela.

V té době už v její blízkosti stála nová, zděná kaplička. Lisovští ji postavili v roce 1912 bez povolení církve. Nebyla to kaplička ledajaká, byl to malý kostelíček se zvoníčkou. Konaly se tady příležitostně bohoslužby. U kapličky postavil sedlák Schmied kamenný křížek. Bohužel se nedochoval.

Největším statkem bylo stavení čp.1. Patřilo sedláku Zahnerovi. Podle Berní ruly z roku 1654 hospodařil na tomto statku Čech Matěj Soukup.

Majitelé statku se měnili, po staletí se však statku říkalo „U Soukupů“.

Vpravo od vjezdu do dvora byl postaven hospodářův původní dům. Později sloužil jako dům pro čeledě.

Vedle „Soukupů“ byl statek dalšího velkého sedláka Gotschyho. Snad to byl kdysi český Kočí, kdož ví. Nad klenutou branou, kterou se vjíždělo do dvora byl malý výklenek pro sošku P. Marie. Je tam dosud, jen ta soška chybí.

Vedlejší rozsáhlá patrová budova patřila Meiserovi. Byl to pokrokový sedlák. Používal moderních strojů i technologií. Jezdil na zemědělské výstavy do Lipska. V roce 1925 opustil Lisov a odešel do Rakouska.

Ma východní straně návsi stojí ještě dnes stará budova čp. 16, která patřila sedláku Radějovi. Později byl naproti šestnáctce postaven nový dům. Za velkým dvorem stály chlévy, ve kterých bylo na tři desítky krav.

Na západní straně byl menší dům sedláka Wollera. Později, když byl zbořen, zůstalo po něm jen číslo - sedmička. K domu patřila od roku 1924 trojdílná stodola. Byly tu však i jiné domy, které vytvářely kulisu lisovské návsi. Stará pastouška už také patří minulosti. Kdyby někdo ze starých lisováků viděl upravenou budovu obecního úřadu, jistě by v ní nepoznal chlév, ve kterém byl ustájen obecní býk.

Na návsi byly rybníčky. Ten největší měl zvýšenou sypanou hráz a nalézal se před domy čp. 4, 5, 23, 7. Byl obecní. Další menší rybníčky byly před Zahnerovým statkem / v Martínků čp. 1 /, před statkem J. Gotschyho / chalupář Černý čp. 19 /, před statkem J. Raděje / čp. 16 / a poslední pátý byl mimo náves, proti domu, kde dnes bydlí Moučkovi / 35 /.

Největším uživatelem rybníčků byly kachny a husy. V létě v obecním rybníce našly osvěžení i lisovské děti. Bohužel, jedno tu našlo svou smrt.

Zeleně bylo na návsi málo, při větších deštích tu bylo dost bláta. Přispěly k tomu i povozy, které návěs rozjezdily. Bylo tu živo. U kapličky bylo místo pro hry dětí. Rachotily tu povozy, bylo slyšet kováře, který u výhně bušil do kovářliny. Všechno se změnilo. Starý Lisov odvál čas.

Sedláci:	Rolí	Osívají na		potahů	krav	jalovic	ovcí	sviní
		zimní	jaře					
Mikuláš Vlček	36	10	6	2	2	-	2	2
Šimon Mlad	36	10	7	1	-	1	-	3
Tomáš Procháška	36	10	1	1	1	2	2	1
Mikuláš Vejtinger	36	10	10	2	1	3	5	6
Matěj Soukup	36	10	7	3	3	4	12	10
Jan Mlad	36	10	4	-	1	-	-	3
Sebestián Štengl	36	10	7	1	1	2	-	3
Blažej Kryštof	45	14	7	2	-	3	5	6
<u>Chalupník:</u>								
Petr Prutký	17	6	4	1	2	4	2	8
<u>Lisov celkem</u>	314	90*	53*	13	11	19	28	42
		* strychů						